

ЖИТИ В ІМ'Я НАУКИ: ШТРИХИ ДО НАУКОВОГО ПОРТРЕТА ПРОФЕСОРА Л. А. ДУБРОВІНОЇ

*Найвища мудрість – просто жити
І не боятися смеркань.
І вірить в пісню, як в молитву,
Серед зневір і сподівань...*
Ганна Чубач

Жодна установа або організація, незалежно від типу чи виду діяльності, не визначає своє майбутнє, а лише люди, фахівці, які своїми ідеями, завзяттям, наснагою, відданістю надають улюбленій справі особливого змісту, перетворюють її у головне покликання, сенс свого життя. До когорти таких лідерів належить генеральний директор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського НАН України (НБУ імені В. І. Вернадського), доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, заслужений діяч науки і техніки України Любов Андріївна Дубровіна, яка відзначає у поточному році свій ювілей. Людина з великої літери, знаний історик бібліотечної справи, книгознавець, документознавець, архівознавець не лише на теренах України, а й за її межами.

Л. А. Дубровіна керує бібліотечною установою, яка входить до переліку десяти найбільших бібліотек світу з обсягом фондів понад 15,5 млн одиниць зберігання, найбільшим у країні культурним фондом зібрання пам'яток слов'янської писемності й рукописних книг X–XIX століть, з архівами і книжковими колекціями видатних діячів української та світової науки і культури обсягом майже 600 тисяч одиниць. Це потужний науково-технічний комплекс, який складається з п'яти спеціалізованих інститутів і 50 науково-дослідницьких підрозділів, які щодня працюють щонайменше з тисячею відвідувачів. Із часів незалежності країни НБУ імені В. І. Вернадського виконує функції, властиві бібліотеці Конгресу США, здійснюючи аналітичне забезпечення органів державної влади та управління. Для того, щоб професійно

управляти установою, потрібно бути не лише висококваліфікованим, прагматичним керівником, адміністратором, а й відкритою, толерантною, турботливою людиною, мудрим наставником, чуйним і уважним у ставленні до людей, спеціалістів.

Народилась Л. А. Дубровіна (30 вересня 1950 р., м. Шадринськ Курганської обл., РФ) в освітянській родині, виховувалася на традиціях, де книга і знання були в пріоритеті. Це і вплинуло на вибір її подальшої освіти та творчого шляху. Зі школи вона була заглиблена у вивчення іноземних мов, тому вибір освіти був не випадковим і зрозумілим. У 1972 р., закінчивши історико-філологічний факультет Волгоградського державного педагогічного інституту ім. О. С. Серафимовича (нині Волгоградський державний соціально-педагогічний університет), розпочала свій трудовий шлях у Марійському науково-дослідному інституті мови, літератури та історії у м. Йошкар-Ола (МарНДІМЛІ, 1973–1974, сектор історії). Після закінчення аспірантури при Інституті історії СРСР АН СРСР у 1977 р повернулася до МарНДІМЛІ, де працювала молодшим науковим співробітником (з 1977 р.) та завідувачем сектору історії (1979–1981). А далі розпочинається нова (київська) сторінка її життєвої книги.

Після переїзду до Києва працювала у відділі рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР (нині – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, НБУВ) спочатку на посаді старшого редактора (1981), археографа (1982), завідувача (1982–1984) відділу інформації, публікацій та наукового використання документів Державного архіву Київської області. Паралельно у 1982 р. в Інституті історії СРСР АН СРСР захистила дисертацію «Казанський літописець: історико-текстологічне дослідження» й отримала науковий ступінь кандидата історичних наук.

З 1984 р. працює у НБУВ імені В. І. Вернадського на посадах: старшого наукового співробітника, завідувача відділу рукописів (1986–1992), в. о. директора (з 01.10.1992 р.), директора (з 18.02.1993 р.) Інституту рукопису. Без відриву від основної роботи у 1993 р. в Інституті історії України АН

України захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук на тему: «Кодикологія та кодикографія як спеціальні історичні дисципліни в дослідженнях історії української книги».

На усіх посадах, які довелося займати протягом трудової діяльності, Л. А. Дубровіна показала себе високоефективним організатором, стратегом науки, ініціатором і генератором інноваційних змін, ідей. Завжди, без перебільшення, мала свій погляд і вплив на діяльність та розвиток бібліотечної галузі загалом і НБУ імені В. І. Вернадського зокрема. Її багатогранному організаційному таланту притаманні такі риси, як гострий розум, кмітливість, добрий гумор, щирість і наполегливість, відповідальність у досягненні мети, розуміння пріоритетів та принциповість у відстоюванні інтересів колективу в досягненні позитивних результатів. Без зайвих передмов і пояснень, з властивою їй енергійністю і ґрунтовним підходом бралася до справи. Саме тому з квітня 2018 р. дала згоду виконувати обов'язки, а з листопада того ж року стати генеральним директором установи, яка за своїми теоретичними, методичними та практичними напрацюваннями є головною організацією з реалізації проєкту створення національної бібліографії України й послідовно здійснює видання системи покажчиків національного бібліографічного репертуару, формує бібліографічні бази даних, що є підґрунтям для формування Державного реєстру книжкових пам'яток як складової реєстру національного культурного надбання та програми ЮНЕСКО «Пам'ять світу». Варто згадати велику спільну роботу з підготовки десяти томного видання «Вибрані наукові праці академіка В.І. Вернадського», під час презентації якого у Санкт-Петербурзі, воно отримало низку схвальних відгуків на рахунок проведення колосальної роботи щодо комплексного розкриття фундаментальної ролі вченого в організації науки та освіти в Україні, ініціатора фондаций наукових товариств і комітетів тощо. Динаміка – характерна риса розвитку НБУ імені В. І. Вернадського під керівництвом Л. А. Дубровіної. Бібліотека, як наукова установа, системно, без самореклами неперервно

оновлює проблематику досліджень і мережу наукових установ з урахуванням трендів світової науки і вітчизняних соціальних запитів.

У фокусі діяльності професора Дубровіної як керівника – розробка фундаментальних питань теорії та історії рукописно-книжкової спадщини, рукописних фондів бібліотек, наукових засад формування, обліку, зберігання й використання бібліотечно-інформаційних ресурсів, у т. ч. рукописних, колекційних; розвиток ресурсної бази вітчизняного бібліотечно-інформаційного середовища, засад академічних публікацій історичних документів, щоб бібліотека була в центрі наукового й навчального процесів і, водночас, залишалась одним з основних осередків культурного спілкування, берегинею духовних цінностей; удосконалення соціокультурної наукової діяльності.

Левову частку своєї життєвої енергії Л. А. Дубровіна спрямовує на задоволення ніколи не згасаючої потреби знань, завжди прагне більшого, кращого, нового. Її ставка на молоді кадри, бо молодь – це інвестиції в інтелектуальну складову установи й майбутнє України. Л. А. Дубровіна – засновниця української кодикологічної школи. Під її керівництвом захищено близько 50 кандидатських і докторських дисертацій. Вона – член спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій, наукових рад і міжнародних комісій, створених під егідою Міністерства культури України. Працювала експертом ВАК і МОН України.

Аналітичний розум, всебічні знання, воля організатора, далекоглядність, принциповість, комунікабельність допомагають Любові Андріївні у вирішенні нагальних завдань. Пошуки вдосконалення форм і методів організації наукових досліджень, впровадження їхніх результатів та управління для неї – безперервний процес. Вагомим є творчий доробок вченої, тематика якого присвячена дослідженню рукопису й документа, документально-інформаційних систем, методології та методам спеціальних історичних дисциплін, історії бібліотек та бібліотечної справи в Україні та світі, історії НАН України, сучасному розвитку ресурсної бази науки, культури, освіти тощо. Вона є

засновником збірника наукових праць «Рукописна та книжкова спадщина України» (з 1993 р.), керівником і учасником виконання комплексних наукових тем НАН України та проєктів Міністерства освіти і науки України. Обрана членом багатьох професійних і громадських об'єднань, серед яких «Український історик», Спілка архівістів України, Українське біографічне товариство.

Любов Андріївна Дубровіна патріот своєї справи, сповнена духом новаторства, докладає зусиль для мобілізації трудового колективу на пошук і впровадження в бібліотечну справу всього новітнього. По натурі порядна людина, Любов Андріївна ніколи не перекладає на інших зерно непорозуміння, а завжди знаходить те, що об'єднує людей, їй небайдужі настрої у колективі. Кожного співробітника, колегу вона уважно вислухає і допоможе у скрутну хвилину. Доречним буде вислів видатного французького письменника, класика світової літератури – Антуана де Сент-Екзюпері: «Бути людиною – це означає відчувати, що ти за все відповідаєш».

Мені надзвичайно приємно, що наші життєві дороги перетинаються уже понад двох десятиліть. З упевненістю можу констатувати високу кваліфікованість, інтелігентність, життєлюбність керівника і колеги, яка може висловити своє об'єктивне бачення тієї чи іншої ситуації, завжди готова вислухати, підтримати, дати пораду. Уміння працювати з людьми, аналізувати й оцінювати їхню роботу стало запорукою успіху та авторитету і довіри серед колег бібліотечної та наукової спільноти.

Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН тісно співпрацює з НБУ імені В. І. Вернадського. Надзвичайно результативною така співпраця виявилася за часи керівництва професора Дубровіної як у підготовці видань (спільно засновано біобібліографічну серію «Академіки та члени-кореспонденти НАН України для сільського господарства»), так і проведенні та участі в спільних заходах (конференції, круглі столи, семінари тощо).

Мені особисто випала честь бачити Л. А. Дубровіну за різних обставин життя: на роботі, конференціях, в офіційному і неофіційному спілкуванні. Ця

непересічна особистість викликає у мене повагу як Людина, учений, що самостійно торує свій шлях, одержує задоволення від праці, не зупиняється на досягнутому. Ювілей, який прийшов так несподівано, враховуючи той ритм життя шановної Любові Андріївни, коли за планами, їх утіленням, переборенням малих і великих проблем ніколи зупинити мить, нехай не засмучує, а окриляє, бо усе найважливіше ще попереду: нові досягнення й відкриття, нові перемоги.

Ми цінуємо Вас як справжнього професіонала, для якого робота в царині бібліотечної справи стала станом душі, й бажаємо завжди привітній, відкритій, доброзичливій, чуйній людині, привабливій жінці здоров'я, творчих успіхів, невичерпної енергії, наснаги. Нехай Вашою стратегією стане процвітання, тактикою – перемоги й успіхи. А ювілей буде лише невидимою лінією, що означає початок чергового творчого десятиріччя!

**Віктор ВЕРГУНОВ,
академік НААН, директор ННСГБ НААН**